

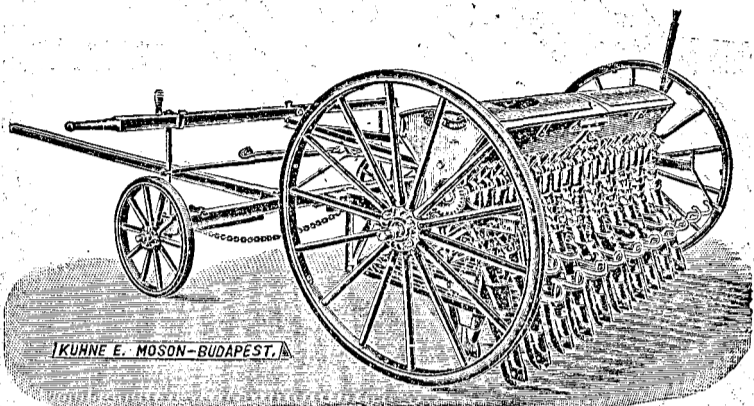
ERDÉLYI GAZDA

XLIII. ÉVFOLYAM.

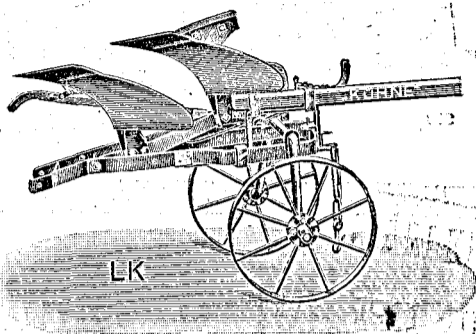
KOLOZSVÁR, 1911. Julius 23.

30. SZÁM.

Mindennemü talajmivelő eszközöket, új 8 vasu kultivátorokat, tólógyűrűs „Mosoni Drill” és kanalas „Vera II” hirneves sorvetőgépeket,

rostákat és konkolyozókat, szüretelő és tejgazdasági eszközöket

elismert elsőrendü kivitelben szállit: k. t.

„KÜHNE” mezőgazdasági gépgyár r.-t. MOSONBAN.

Főraktár: BUDAPEST, VI., VÁCI-KÖRUT 57a.

Tarlóhántásra: „OSBORNE-BUMPER” tárcsásboronák, javított szerkezetü négyes ekék.

2012

Gazdasági tanintézetet végzett segédtiszt, ki a magyar, német és román nyelvet bírja,

a cukorrépa-termelés és állattenyésztésben

gyakorlata van és állandó nyugdíj-jogosult szolgálatra reflektál,

felvétetik.

Ajánlatok bizonyítvány másolatokkal együtt a botfalusi cukorgyár címére

Botfalu intézendők. 2604

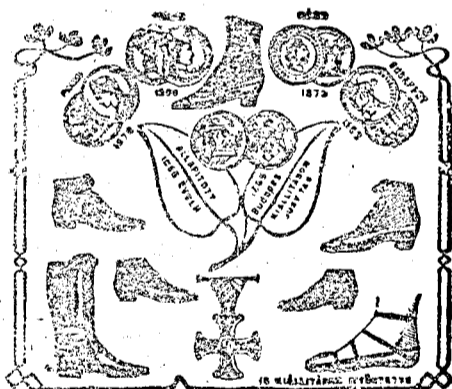
Az állás f. év. szeptember hóban foglalandó el.

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁRT, Szentegyház-utca 3.

Ajánlja általánosan előismert saját műhelyében készült

FÉRFI és NŐI CIPŐ RAKTÁRÁT.

Vidéki megrendelések mérték után de legbiztosabban egy használt, a lábra találó cipő beküldésével a legjobb anyagból és divat szerint lehetőleg gyorsan teljesíttetnek.

2019

Saját érdekében kérjen ajánlatot

2386 I

Eredeti Mc. Cormick gyártmányu

Kéveköto aratógépek,

marokrakó aratógépek

fűkaszálógépek,

tárcsásboronák.

Kühne-féle

acél-ekék,

talajművelőgépek,

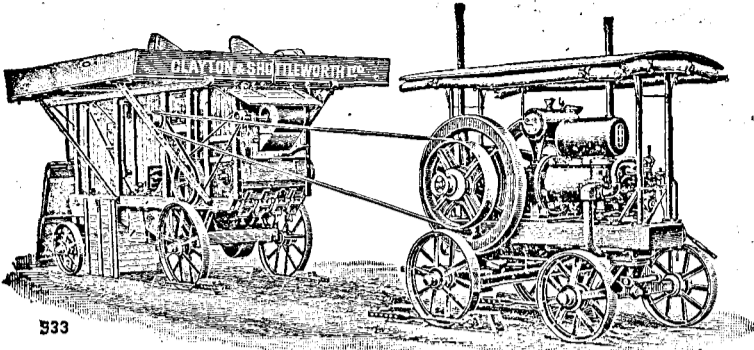
szénagyűjtők,

rosták, triörök,

cséplőgépek

kedvező fizetési feltételekkel a legjutányosabban kaphatók a

Székely Gazdák Szövetkezeténél Marosvásárhelyt.

Kolozsvárt nagy raktár.

Mérnök látogatás
díjtalan!

Clayton & Shuttleworth Ltd.

mezőgazdasági gépgyár képviselete.

Nyersolajmotorok,

Szivógázmotorok,

Benzinmotorok

és

Kenő olajok.

Erdeleyi Gazdasági és Kereskedelmi Vállalat
Dr. Osztián Olivér és Társai
Ferenc József-ut 31 Szám.
Sürgönycim: Coloniale Kolozsvár.
Telefon interurban: 934. SZ.

Műszaki

cikkek.

2485

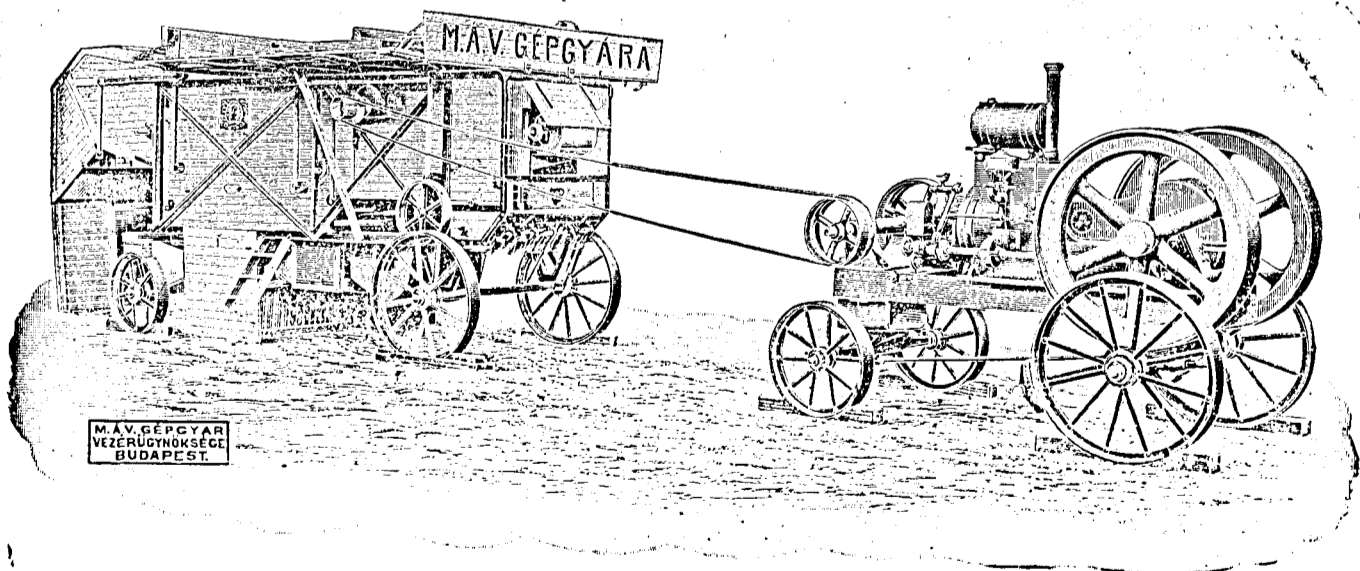
Kérjen ajánlatot!

Legujabb szerkezetű

BENZIN CSÉPLŐ-KÉSZLETEK

túlszárnyalnak minden más gyártmányt.

2021

Nagy munkaképesség!

Gazdaságos üzem.

Kivánatra szivesen küldünk árjegyzéket és költségvetést.

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügnöksége, BUDAPEST.

ERDÉLYI GAZDA

AZ E. G. E. TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELOFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
1/4 ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLER.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET-, ERDÉLYRÉSZI GAZDASZTI EGYESÜLET
ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI KERTÉSZETI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSEG ES KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVAR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
:: A LAP TELEFON SZÁMA: 158. ::

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Egyet-mást a felsőbb mezőgazdasági szakoktatásról. <i>Dr. Seyfried Károly.</i>	355
A romániai tanulmány-út.	356
„A székely népies lótenyésztés kérdése.” <i>Sperker Ferenc.</i>	358
A gabonaszípolyokról. <i>Rapaics Raymund dr.</i>	358
A zöldtrágyázás fontossága és alkalmazása, tekintettel az erdélyi gazdasági viszonyokra. <i>Sipos József.</i>	359
A földgáz mint szubvenció <i>Török Bálint.</i>	360
Irodalmi szemle.	360
Kisebb szakközlemények.	360
Kormányintézkedések.	361
Vegyes közlemények.	361
Hírdetések.	

Egyet-mást a felsőbb mezőgazdasági szakoktatásról.

Irta: *Dr. Seyfried Károly.*

II.

Hogy a szaktudomány, annak technikai, mint gazdasági része eredményesen kultiválható és tanítható legyen, az alap tudományok, tárgyak alapos ismerete is kívántatik. Ezek nélkül sikeres szaktanítás nem képzelhető. Természetes, ez alatt nem szabad azt érteni, hogy az egész tanításnál főszerepet vigyenek, mint a Liebig korszakban a természettudományok; hanem azt, hogy oly módon és terjedelemben adassanak elő, hogy a szaktárgyak tanításánál ne kelljen egyes alapfogalmakat újból megmagyarázni, továbbá, hogy a hallgató alkalmassá váljék esetleg a szakmakörén kívül álló nagyobb problémák megértésére is. Vonatkozik az utóbbi úgy a természettudományokra, mint pedig a közgazdaságtanra. Így a közgazdaságtan tanításának nem szabad megelégedni azzal, hogy a termelés, forgalom, jövedelem és fogyasztás jelenségeit, valamint a termelési ágak politikáját röviden bemutassa, hanem olyan kérdésekre is ki kell terjeszkednie, amelyek a gazdasági és társadalmi élet mélyebb rejtekeibe vezető utakat és eszközöket is megmutatják. Hasonlóképpen a kémia tanárának azokra a jelenségekre is kell a hallgatóság figyelmét felhívnia, amelyek a mezőgazdaságot közvetlenül nem érintik, de az iparnál igen nagy jelentőséggel bírnak. Ugyanaz áll a természetrajzra nézve is. Szükségesnek tartom azonban megjegyezni, hogy ezek a mezőgazdaságra vonatkozó ismeretek mellett csak alárendelt szerepet játszhatnak a tanításnál és így nem tekinthető főbenjáró hibának, ha azokat egyik vagy másik hallgató meg nem tanulja.

A mezőgazdasági szakoktatásnak, akár a felsőbb vagy alsóbból is legyen szó, szemléletinek kell lenni. Sehol nem áll annyira eme Pestalozzi által felállított tétel, mint éppen itt; azaz a gazd. szakoktatás csak akkor tudja kitűzött célját elérni, ha az előadások anyaga kellő módon, szemmel láthatóan be lesz mutatva. A szemléltetés egyrészt az elméleti előadás keretében benn a tanteremben, másrészt mindig gyakorlati előadásokkal párosulva a laboratóriumokban és a gazdaságban történik. Hogy azonban ez eszközölhető legyen, a tanszékek kellő gyűjteménytájak és laboratóriumokkal látandók el. De nem minden tanszéknek van ezekre szüksége. Az üzem és közgazdaságtani tanszékek sem gyűjteménytárt, sem laboratóriumot nem igényelnek.

Ezen a téren elég jól állunk, nincs miért szégyenkezzünk a külföld előtt. Nem mondom, hogy nincsenek hiányok, mert különösen helyiségek tekintetében kissé gyengén állunk, úgy, hogy a szép felszerelések össze vannak zsúfolva, nem mutathatnak annyit, mint amennyit mutatniok kellene; de attól eltekintve, a leggyengébben felszerelt akadémiánk is fel van annyira szerelve, mint nem egy agyonreklamizott Bodenkultur—Hochschule. Itt azonban nem szabad megállanunk, hanem karöltve kell haladnunk a gazdasági élettel. És miután az a jelenben rohamos fejlődésben van, mi sem tehetünk mást. Ehhez azonban Montecuculi eszközei kellene: pénz. pénz és pénz. A dotáció kérdésénél különösebb figyelembe veendő, hogy mindennemű holminak az ára tetemesen felfűvölt. Vannak tárgyak és anyagok, ahol 100% os áremelkedés van, de azt hiszem, hogy legalább is 50%-ot kell átlagnak vennünk. Tehát a haladás biztosítása végett legalább 50%-al kell a tanszékek dotációját emelni.

A szemléleti oktatás legfontosabb eszköze azonban tangazdaság. Enélkül alapos szakoktatás el sem képzelhető. Az elmélet és a laboratórium, bármilyen intenzíve is kezeltetnek, szakdolgozatokban soha sem tudnak annyit nyújtani, mint a gazdaság. Vajjon tud-e valaki képezni orvosi szakképzést klinikák nélkül, a lovaglás megtanulását anélkül, hogy lóra üljünk; éppen azért a mezőgazdaságtan alapos elsajátításához szintén tangazdaság is kívántatik.

Ez ellen sokan azt az érvet hozzák

fel, hogy a legnagyobb felelősséggel járó pályára a jog tanításánál nem használnak gyakorlati taneszközt, mégis ezer és ezer jó jogászt bocsátanak ki évenként az életbe; továbbá, hogy a hirnevesebb külföldi intézetek nagy része, különösen az egyetemekkel összekapcsoltak tangazdaság nélkül is teljes eredményt érnek el. Ez a jogi oktatásra nézve áll, de nem szabad ám elfelejtenünk, hogy a jogi pálya nem annyira gyakorlati, mint inkább szellemi pálya és a jogász csak hosszabb gyakorlat és a legszigorubb gyakorlati vizsga (bírói, ügyvédi) után kerül abba a helyzetbe, hogy felelősségteljes munkát végezzen. Ellenben a gazdasági pálya tulnyomóan gyakorlati és nem egy végzett gazdász kerül mindjárt az akadémiáról saját birtokára önállóan gazdálkodni. Ha az ügyvédjelölt valami felterjesztést elhibáz, azt kijavítja főnöke; de ha a gazdálkodó fiatal ember a gazdaságában, annak bármely ágában hibát csinál, azt senki sem állítja helyre, az kedvezőtlen hatással lehet esetleg az ő egész existenciájára. A külföldi gazdaság nélküli intézetek sikerében is kételkednem kell, mert nem egy ízben volt alkalmam az ellenkezőkről meggyőződni. Láttam például olyan jelesen végzett hochsulistát, ki a dohányt vetőgéppel akarta elvetni és a diploma vizsgán — saját vallo-mása szerint — csak a búzát nem ismerte meg. Igaz, hogy a kobald struktur és a pásztortáska levélképletével teljesen tisztában volt; de azt hiszem, az mégsem olyan fontos ismeret, hogy az előbbi hiányokat pótolni képes legyen. Hiába, aszfalton nem lehet gazdát nevelni; ahoz gazdaság kell. Ezt a tangazdaság nélküli intézetek is belátják, mert ma már például a német intézetek minden követ megmozgatnak, hogy tangazdaságot kapjanak.

Igen fontos kérdés, hogy milyen berendezésű legyen ez a tangazdaság, mert a tanítás technikai csoportja egész más feltételeket követel tőle, mint a gazdasági. Első tancsoportnak olyan gazdaság kell, ahol a növénytermelés és állattenyésztés minden árnyalata, mozzanata, amellet a mezőgazdasági építészeti és gépészeti különböző típusai és a gazdasági technológiából is valami fontos ág bemutatható legyen. Az ilyen ugynevezett kísérleti gazdaságot nagy értékű meliorációkkal, álló és forgó üzemtökével kell felszerelni. Az a konjuntu

Takarmánycikkekre, mint finom és goromba buza-korpa, rozskorpa, olajpogácsa, malomkonkolyra stb. megbizható, legmegfelelőbb beszerzési forrás:

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete
Budapest, V., Alkotmány-utca 31. sz.

rakkal nem törődhetik, amiért is mindig deficittel dolgozik; de az a technikai oktatás legjobb eszköze. A másik tancsoportnak mintagazdaság kell, vagyis olyan, mely a konjunkturák teljes figyelembevételével mellettszervezi az üzemét és minél nagyobb tiszta jövedelemmel dolgozik. Amíg előbbinél a könyvvitel mellékes valami, addig utóbbinál az egy nagyon fontos eszköz, a gazdaság minden mozzanatának reális számokkal való kimutatására, Nem szabad azonban azt hinni, hogy a mintagazdaságnak nehogy a tiszta jövedelmet kétségessé tegye, egyáltalában nem szabad kísérletezni. Az is kísérletezhet, de csak oly mérvben, mint bármely jól vezetett magángazdaság; ilyen kis kísérletek még nem befolyásolják a tiszta jövedelmet. A kísérleti gazdaság azonban nem törekedhetik tiszta jövedelemre, mert akkor a mezőgazdasági technikából nagyon sok fontos módozatot elhagyni volna kénytelen, úgy hogy nem tudná a technikai oktatást kellőképpen szolgálni.

E kétféle célnak az egyesítése, vagyis, hogy a tangazdaság a mezőgazdasági technika különböző ágainak és változatainak a bemutatása mellett tiszta jövedelemre is dolgozzon, el nem képzelhető. Reális tiszta hozadék csak oly üzemnek lehet az eredménye, mely a természeti viszonyok és konjunkturák teljes figyelembevételével működik; ezek pedig bizonyos egyoldalúságot kölcsönöznek az üzemnek, ami a technikai tanításnak alig nyújt valamit. Éppen azért legjobb volna minden szakoktatási intézménynek két gazdaságot rendelkezésre bocsátani: egy kísérleti és egy mintagazdaságot. Ha az azonban nem lehetséges, vagyis ha csak egy gazdasága van az iskolának, akkor annak inkább a technikai tanítást kell felölelnie, mint a gazdaságit. Indokolom ezt azzal, hogy a technikai tanítás csak kellő gyakorlati szemlélet mellett jár eredménnyel, azaz, hogy a növénytermelés és állattenyésztés ügyességeit fogásait, a gépek, eszközök működését stb. csak úgy lehet alaposan megérteni, ha azokat a gazdaságban működésben látjuk; ellenben az okszerűen berendezett üzem inkább a tanyán a táblán reális számokkal lehet bemutatni, mint künn a gazdaságban. Jobb ugyan, ha az adatok a tangazdaságból vannak véve; de ha az nem lehetséges, más gazdaságnak az adatai is megfelelőek.

Hazai tangazdaságaink mind kísérletiek; igazi tiszta jövedelmet nem igen tudnak kimutatni, tehát csak a technikai tárgyak szolgáltatásban állnak és így a másik csoport tanításánál alig, vagy egyáltalában nem jöhetnek tekintetbe. Ez bizony elég baj, melynek a szanálása feltétlenül szükséges.

Az a törekvés, hogy a meglevő kísérleti gazdaságok mintagazdaságokká alakíttassanak át, fentieknél fogva nem tekinthető szerencsés gondolatnak; de ugyszólván heresztül vihetetlen is. Akadémiáink mind forgalmi emporumokban

vagy azoknak közvetlen közelében vannak, ahol a konjunkturák csak a tejjgazdaságnak kedveznek, mivel a tejet oly jól tudják értékesíteni, mint sehol másutt. Azért a jelenlegi kísérleti üzemet takarmánytermelésre kellene át alakítani, a sok kísérleti növényeket kirekeszteni, a ló, juh és sertésenyésztést beszüntetni, sőt még tovább: a fölösleges épületeket lerombolni és a sok gépet eladni, vagy muzeumba tenni. Ez igen nagy rombolással járna és a technikai tanszékek működését kellő taneszköz hiánya miatt teljesen megbénítani.

De az az irányzat sem mondható helyesnek, mely a gazdasági üzem két részét igyekszik osztani: rentabilis, azaz mintagazdasági részre és a technikai oktatást szolgáló részre. A birtok felszerelése az egész területre szól, azért ha valamint kikapcsolunk belőle, a megfelelő területrészt is ki kell kapcsolni. Ezt reálisan keresztülvinni lehetetlen, mert el nem képzelhető, hogy egy és ugyanabban a körben működő erők egymástól elkülönítve fűgáljanak. Ha pedig mégis megtörténik, az csak önkényes valami lehet, melynek alapján a számadási adatok sem lehetnek reálisok; ilyenek pedig a tanításnál sem használhatók fel. Azért a mostani tangazdaságoknak meg kellene maradniók eredeti mivoltukban: jól felszerelt és vezetett kísérleti gazdaságoknak.

A cél megvalósítására tehát csak egy eszköz ajánlható: egy másik birtoknak a megvétele, illetve egy hosszabb időre szóló haszonbérletnek a megszerzése, ahol a konjunkturáknak megfelelő mintagazdálkodást kellene folytatni. Ez nem is ütközik nehézségekbe, mert a gazdasági akadémiák közelségében mindig vannak eladó és haszonbérbe kiadó birtokok. De az ilyen mintagazdaság vezetőségét nem volna szabad a fennálló állami számviteli szabályokkal megterhelni, ezáltal az üzem mozgását nehezé tenni; hanem azt teljes szabadsággal kellene felruházni, hogy a gazdasági életnek minden mozzanatát kellő időben a jövedelem emelése szempontjából kihasználhassa. Erre különben van már precedens is. Ugy tudom, hogy az állami vasgyárak, valamint a selyemgubó beváltás és ebben a tekintetben teljesen szabadok

Fentieket összefoglalva, azt mondhatjuk, hogy felsőbb mezőgazdasági szakoktatásunk oly szervezettel bír, mely a mezőgazdaságtan okszerű tanítását lehetővé teszi; hogy van még ugyan tennivalónk ezen a téren is, de a jelenlegi szervezet is megfelelő és jó.

A romániai tanulmány-út.

I.

Ma két hete fejeztük be a szomszéd Romániába tett nyolc napos gazdasági tanulmány-útunkat.

Útunk célja, amint azt már programmunk-

ban is jeleztük, a szomszéd ország köz- és mezőgazdaságának közelebbi megismerése és összeköttetések létesítése volt. Kitűzött céljainkhoz képest, — a rendelkezésünkre állott nagyon is rövid idő után — elég bő tapasztalatokkal tértünk haza.

Románia egy minden irányban rohamosan fejlődő ország, amely a mezőgazdasági termelés terén egy pár évtized alatt, gyáriparával pedig tán már egy néhány év alatt — hazánkat utól fogja érni.

Ez röviden az összbemutató, amelyet a látottak és tapasztaltak reánk tettek.

Románia közgazdasági életét okos fejek és erős kezek irányítják. Rendes fejlődési processus ez minden olyan népnél, amely hosszú, évszázadokig tartó függési állapotból egyszerre kiemelkedik. A román nemzet egy pár évtized előtt felébredt letargikus álmából. Voltak nagy- eszü és erős lelkű fiai, akak a legerősebb nemzeti öntudatra gyujtották a hosszú elnyomatásban már-már degenerált szeparált kis latin fajt.

Kaptak egy Hohenzollern dinasztia, mely a legjobb igyekezettel asszimilálódott közöttük és irjon, vagy állítson bárki is mást, de ma Románia már egy független román állam, melynek szép jövője felett mosolyogni nem szabad.

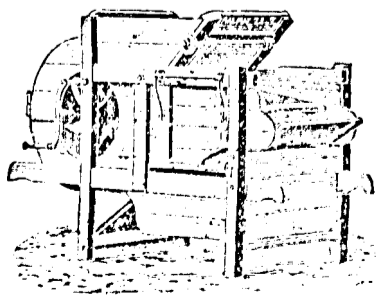
Gyáriparának gyors fejlődését lépten-nyomon mutatják — a sűrűn előjövő gyárkérmények. De biztosítják is azt az együttérző, öszszetartó román honpolgárok, akik a legkisebb cikknél is gondosan distingválják a hazai és a külföldi iparcikkek tekintetében.

Mezőgazdaságuk — ezt ők maguk is elismerik — még ma jóval mögötte áll a miénknek. De nem áll annyival hátrább, mint csak pl. ezelőtt tíz évvel is állott. Ma még főképen növénytermelésük javításán munkálkodnak, kiváló figyelmet fordítván: gyümölcskulturájukra, mely már is számottevő. A földhöz ragadt román paraszt sem az a pária, aminőnek őket itt minálunk sok utleirő az utóbb időkben minősítette.

Nem, nem! Bucurest és Crajova között vonaton utazva, egy szombati napon, fél napig figyeltük az aratással foglalkozó földnépét. Egytől-egyig szép tiszta fehér fehérműben sarlózták a gabonát. Ez is jelent valamit!...

Kirándulásunkat nem a hivatalos szervezetek útján készítettük elő, hanem azoknak a a privát egyéniségeknek a szives támogatásával, akiket mi itthon jó románoknak és egyben jó magyar honpolgároknak is (mert a kettő egyáltalán nem zárja ki egymást) ismertünk. Időnk sem volt a hosszú és lassu hivatalos utak megjárására. És jól tettük, hogy így jártunk el. Melegebb és őszintébb vendéglátást amugy sem érhattünk volna el annál, aminőben részünk volt.

Fogadtatásunkat és egész utunkon való vezetésünket a román földmivelésügyi kormány rendezte s egész idő alatt a legszivesebb ud-

Minden gazdaságban nélkülözhetetlenek !!

Európaszerte első helyen elismert kitűnő szerkezetű és legolcsóbb, a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő

„Eredeti Kalmár-rosták“

Ez évi újdonságainkról sziveskedjék ingyen árjegyzéket kérni.

KALMÁR ZS. és TÁRSA Hódmezővásárhely

Különleges termény tisztító gépgyár és vasöntöde.

Vezérképvisező

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyáranak Vezérügynöksége

BUDAPEST, V., Váci-körút 32.

variasságot taúsítottak velünk szemben úgy a hivatalos román körök, mint a román intelligencia számos tagja.

Predeálnál a határon vártak minket: George Nicoleánu, állami mezőgazdasági direktor és Joan Caruntu inspector, kik a román földmivelésügyi miniszter megbízásából egész utunkon velünk voltak és a legodaadóbb figyelemmel és szivességgel kalauzoltak mind végig. Első megálló helyünk a román Gödöllő volt.

Sinaia 1911 VII/3.

Természeti szépségekkel gazdagon megáldott nyaraló helye a román királynak, királyi udvarnak s részben az ország előkelőségének — Sinaia. Magasan a fenyves régiókban fekszik, ahonnan már fehér havat is lehet látni. Hatalmas őserdők, csobogó patakok és hűs ozondús levegő. Oly szép ez a hely, hogy valósággal elragadott mindnyájunkat, de azért nem csupán szépségéért fogott el egy kis nemzeti irigység, hanem azért is, mert nem csak névleges, hanem valóságos nyaralóhelye ez az ország királynak, aki minden évben egész nyáron át tényleg ott is lakik.

Megnéztük a nemzeti zászlós királyi palotát. Gyönyörű serpentin út vezet hozzá, mely mellett jobbról és balról friss sarjút szárítgat a föld egyszerű fia és büszkeséggel néz fel uralkodója palotájának ablakaira, hol nem ritkán látja is királyát, vagy annak családtagjait. Láttuk a királyi templomot, régiségtárat, de az idő rövidsége miatt mindezeket csak futólag s végtelenül sajnáltuk, hogy — ami gazdaságilag is érdekelt volna — az erdészeti faiskolát és parterdősítéseket nem láthattuk.

Elhagyva a szép Sinaia fáit, bokrait, csörgedező patakjait, festői királyi palotáját, mely előtt büszkén mutogatnak a törököktől a közelmúltban elvett egynéhány ágyut — tovább mentünk Bucurest felé. Utunk még egy jó szakaszon erdős, hegyes vidéken vezetett keresztül és egymásután hagyogattuk el különböző fa- és köipari telepeket, gyárat, míg megérkeztünk a petroleum források vidékére, Campinába.

Campina 1911. VII/3.

Ugy kb. 30 km. hosszú és 2 km. széles az a töldszalag, ahol a campinai petroleumforrások találhatóak s ezen terület egy részén tekszik a részben porosz, részben hollandus kézen levő campinai telep. Vannak még amerikai, francia és román telepek is. Mi a porosz telepet néztük meg. Jelenleg egymástól kb. 60 méternyin 300 drb furótornyuk működik. A furási mélység átlagosan 450 m. és többnyire száraz rendszerrel furnak. A bizonyos mélységben kimerült kutat néha mélyítik 5—700 méterig. Egy kút átlagosan 8—10 vagon nyers petroleumot ad naponta, de fordul elő 2 vagon és 150 vagon napi termelés is. A telep évi termelése 35—50.000 vagon nyers petroleum, melyet a telepen levő óriási finomítógyárban tiszta petroleummá, kuzinné, kenőolajokká, parafinná és aszfalttá dolgoznak fel.

A nyers petroleumot a kutakból részint szivattyuzással, részint emelő szerkezetekkel szedik ki. A petroleum rendszeren földgázzal fordul elő, melyet külön felfogva, az — a nyers petroleum egy részével együtt — a központi telep és az egyes furótornyok gépeinek meghajtására szolgál.

A finomító kolosszális méretű és a fennt elősorolt termékeket állítja elő a legmodernebb eljárásokkal. Az üzem 50—60.000 vagon nyerspetroleumot dolgoz fel évente.

A petroleum értékesítéséből kb. 400 koronát vesznek be vagononként. Azért csak ennyit, mert az államnak kell fizetniük minden egyes w. után 1500 (egyezeröttszáz) koronát, mely összeg — tekintettel arra, hogy több hasonló telep van Romániában — óriási állami jövedelmet képvisel. Azért a társaság is — az ők bevallásuk szerint — 10%-ra dolgozik. Romániában a vonatok lokomotívjait is nyersolajjal fűtik.

A telepen szemle után megvendégelték s azután tovább utaztunk Bukurestbe.

Bukurest, 1911 VII/4.

A város nevezetességeit nézegettük meg legelőször. Láttunk egy néhány szép középületet, u. m.: nemzeti bankot, kereskedelmi kamrát, postát, tőzsdét, hol inkább csak értékpapir ügyleteket bonyolítanak le, mert termény-tőzsdéjük *Brailában* és *Constanzában* van. Majd a kiállítási teret néztük meg (mely egyben: a város egyik legszebb sétateré is), hol igen ügyesen beállított mintaszőlő- meg gyümölcs-telep is van, hogy a városi lakosság szemlélgethesse. Kiválóan praktikus intézkedés ez, melynek követését a mi hatóságainknak is figyelmébe ajánljuk.

Állatkertjük főképpen romániai állatokkal, hatalmas medvékkel, farkasokkal stb. van beépítve.

Láttunk egy oszlopot, amely Románia mindenféle értékes termésköveiből van összerakva. Összehasonlíthatatlanul kevesebb és csekélyebb értékű kőzeteik vannak, mint nekünk, de amijök van, azt minden utcagyermek ismeri és nem importálnak olyan, vagy még gyengébb márványokat, mint aminőkkel bírnak, mint mi Carrarából!

A volt kiállítás főcsarnokában néhány szép román nemzeti viselet ragadta meg figyelmünket. Plasztikai térképen mutatták be a dobudzsai csatornázások mintáját, a Traján hidjának miniatűr mását és a csernavodai új vashid modelljét.

D. u. a nemzeti természetrajzi muzeumot tekintettük meg, mely a maga nemében nagyon szép és rendkívüli szakértelemmel vezetett, úgy, hogy igazán gyönyörködtünk különösen az etnografiai részében, mely külön csoportban mutatja be főfoglalkozása keretében az egyes vad népeket.

Természetrajzi főnevezetessége egy *Dinothorium Giganthianum* óriási csontváza, egy gorilla-csoport és egy rendkívül ritka *Okapia*

Johnsonit, melyből az egész föld muzeumaiban összevissza csak négy darab van. Látszik az egész muzeumon, hogy még egészen fiatal, új alkotás, de amijök van, az mind tiszta, szép darab és köztük számos nagyértékű. Hal és viziállat gyűjteményük a leggazdagabb.

A muzeum megszemlélése után kimentünk az állami epreskertbe, mely a selyemtenyésztés jövőjét van hivatva megalapítani. Az egész telep jó vezetést és okszerű igyekezetet árul el. Majd a kísérleti teret és a különböző mezőgazdasági laboratóriumokat néztük meg.

A központi mezőgazd. főiskolából csak a gyűjteménytárakat láttuk és a tehenészetet, mely 25 tehénből áll. A fajtát illetőleg van: simmenthali, sweici és ezek keresztezései moldoivaival.

Az összes központi mezőgazdasági intézmények a kezdetlegesség bélyegét viselik még most, de látszik a törekvés és különösen kiemelendő, hogy az ország szívében épen a legforgalmasabb sétatút mellett vannak azzal a céllal, hogy akarva, nem akarva, bárki is megtekinthesse azokat s tanulja meg követni az »ex terra aurum« jelmondatot. Mezőgazdasági szakoktatási rendszerük, melyben a gyakorlati oktatásnak a miénkénel jelentősebb szerepe van, igen helyes érzékkel van megszervezve. Felszerelésük még új és kisméretű, de évről-évre gyarapítják. Tanerőiket is hovatovább mind külföldre (többnyire Franciaországot) járt szakemberekből rekrutálják.

Az oktatási idő négy év és ebből 2½ év theoria, 1½ praxis. Ez olyanformán értendő, hogy 2½ évet eltöltenek a bukuresti iskolában és 1½ évet állami gazdaságokban s ezután tesznek *diploma* vizsgát a tanárok és egy állami inspektor előtt.

A kísérleti telepen bevált gabonaféleségeket tovább próbálják az egyes megyékben és a megfelelő *erős forszirozással* kultiválják tovább!

A főut, melyet említettünk, Bucurest fő kocsikorzója is, hol látni a szép bukuresti *fiakkeret*, melyek egyik fő speciálitási is e városnak. A fiakkeresek közül a magyaroknak és muszkáknak vannak legszebb lovaik. Az utóbbiak jórészt orosz ügető ménekkel járnak és pedig legnagyobb részt feketékkel. Mellesleg megjegyzendő, hogy míg lovaik *mének*, addig ők maguk jórészt mesterségesen neutralizált neműek (vallási szekta) s ez meglátszik külsejükön is, mert nőies arcuk, sem bajuszok, sem szakálluk s nagyon elhiznak. A magyarok leginkább hétfalusi csángók és székelyek, kiknek magyarságát a bucuresti református eklézsia őrzi.

Ujabbán a fiakkereseknek erős konkurrensa a sok automobil, de nem veszélyeztetni existenciájukat sem az autó, sem pedig a lóvonatu és ujabbán villanyos közuti, sem utóbbiak, mert az utcák rendkívül szűkek, előbbieket, mert drágák még. (Egy maliciózus hotel-portás szerint: minden második automobilból az úgy-

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható.
 Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kékeltők és finom angol és francia zsebkendők.
 Női leu és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok.
 Felnő és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf
 utóda
 fehérnemű, vászon és szőnyegnagy raktára
 Kolozsvártt, Deák Ferencz-u. 3.
 Telefon-szám 567.

Matrác, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédlő és futószőnyeg, gyapjú és csipkefüggönyök.
 Amerikai önműködő ablak-rolletták egyedüli főraktár.

védéknek is van hasznuk, a gyárosokkal és a sofförökkel való pereskedések révén.)

A fiakkeres-ipar különben azt hiszem sehol sincsen annyira kifejlődve, mint itt. Amellett, hogy jórészt jó lovaik vannak, a hámjuk, kocsijuk is elsőrangú és hogy a ló egy kicsit kimélődjék, mindeniket gummibetéttel vasalják. Élelmeseik is, úgy lesik az embert, hogy mire rá gondol, hogy kocsi kellene neki, már ott is áll készen s nem is drágák. A bucaresti intelligencia sűrűn használja is őket éjjel-nappal és már 2—300 méter távolságra senki sem igen gyalogol. Az is feltűnő, hogy mind oroszos kaftános bársony vi-seletük van, sapkájuk is bársony.

Bucurestben minden bérkocsi kettős fogatú és gummikerekű. Mást a hatóság nem engedélyez.

Bukurest maga rendkívül élénk forgalmu, fejlődő város, rendkívüli drágasággal és a főúri gazdag ember fényezésével. Az utcai kiabáló árusok keletről, a füttyölő automobilon meg nyugatról beszélnek — az éjszakai élet pedig arról beszél, hogy ne szidjuk könnyű erkölcsiért Budapest, mert Bucurest e tekintetben határozottan többet mutat.

Másnap Vintileanhába mentünk.

(Folyt. köv.)

„A székely népies lótenyésztés kérdése.“

II.

Lapunk megelőző számában, e cikk 5. bekezdésébe értelem zavaró sajtóhiba csuszott be, mit ezennel a következőkben igazítunk helyre: „mert azt forsírozzák tüzzel-vassal, aminek ára szükség által kialakult, természetes, egészséges kereslet folytán magasabb, s így amiből több pénz folyhatna be a magyar s különösen az erdélyrészi gazda ugyancsak lapos tárcájába“ helyett ez értendő: „mert azt forcírozzák tüzzel-vassal aminek az ára *alacsonyabb és nem azt*, aminek ára a szükség által kialakult természetes, egészséges kereslet folytán magasabb s így amiből több pénz folyhatna be a magyar s különösen az erdélyrészi gazda ugyancsak lapos tárcájába.“

*

A midőn mindezeket olvastam Czirmes tanár ur tolla után, önkénytelenül fordítottam egyet s meggyőződtem, hogy csakugyan az ő aláírása vállalja-e ezeknek a székelyföldön meghonosításának tanácsáért az apaságot? S miután erről kétségen kívüli bizonyosságot szereztem, a bibliai Izsák szavait idézve, emígyen monologizáltam: „A szó ugyan Jákob szava, de a kezek Jézau kezei!“

Főlösegesnek tartom ezuttal annak érvelésébe bocsátkozni, hogy az idézettek és dióhéjban felsoroltak miért nem állhatnak meg, hiszen azt az „Erdélyi Gazda“ intelligens olvasó közönsége előtt indokolni nem szükséges, tudja azt minden az erdélyi és székelyföldi viszonyokkal ismerős, gyakorlati gazda. Ezért nehogy az elhintett mag fogékony talajra találjon az amugy is ide s tova kapkodásra hajlandó népnél, s az intelligens gazdánál is, mindaddig, amíg a bizonyításra provokálva nem leszek, csak annyit jelentek ki, hogy mind ezek helyüket meg nem állhatják általánosságban sem, de különösen az erdélyi és székelyföldi viszonyok között nem.

Nagyon nehezemre esik ennek leírása, sokáig haboztam is, de végre is kénytelen

voltam tollat ragadni kezembe, — bármennyire becsülöm is Czirmes tanár urnak eddig tanusított gyakorlati gazdasági képességeit, s épen ezért bármennyire szeretném is kimélni — mégis, mert a talán sugalmazott és hivatalból írottak veszedelmés tévtanokat rejtenek magukban ezuttal is, mint oly sokszor az életben kénytelen voltam első sorban csak a nagy fontosságú gazdasági ügyet tekinteni, s annak személyes érzelmeimet is alárendelni. Már pedig ha csak hallgatagon is elfogadnok, a székely nép pedig követné azon szaktanácsot, hogy *a művelt nyugathoz hasonlóan szarvasmarhát csak a tej-, husztermelésére és a trágya termelésre tenyésztesen és tartson, az izomerő munkát pedig lovakkal végeztessen*: ennek a székely nép viszonyai, jelenlegi és még sokáig fennálló helyzete mellett, éppen a népre, nagyon szomorú és káros következményei lennének. Hiszen ezen esetben csakugyan felesleges, elavult portéka lenne az az erdélyi kitenyésztett magyar szarvasmarha, amelynek érdekében Czirmes tanár ur annyi és oly lelkesítő cikket irt az „Erdélyi Gazda“-ba és más gazdasági lapokba, s amely lelkesítő cikkek jórésztben eredményezték a székely kisgazdák jólétét előmozdító azon körülményt, hogy ezen évi országos tenyész bikavásárra Székelykeresztra a székely kisgazdák által oly nagy számban felhajtott tenyész bikák mind elkeltek és pedig *2 éves korban darabonkénti 1000 korona, s azon felüli árakban is*. Ha pedig felesleges lenne Erdélyben a magyar marha tenyésztése, megszűnne a székely kisgazdák jelzett jövedelmi forrása, vagy legalább is minden magyar bika helyett két „svájcer“ bikát, vagy két primissima kabalát kellene nevelnie a székely kisgazdának. De hogy a magyar marha okszerű tenyésztése nem felesleges, de sőt szükséges Magyarországon és jelesen Erdélyben, mely utóbbi jórészt liferálja a nagyalföldi gazdaságoknak azt a magyar ökröt, amely nélkül ott haszonnal gazdálkodni nem tudnak, s amelyért foly be a székely gazdák az ürességtől elég tágas zsebeibe a Czirmes tanár ur által egész helyesen jelzett paronkinti 1400—1600 korona eladási ár, ez minden kétséget kizárólag tünt ki a közel multban „A huszdrágaság és a magyar szarvasmarha“ című nagy port felvert cikknek első megjelenése után, amidőn ezen cikk ellen az erdélyi gazdák eddig még nem létezett nagy érdeklődése és állásfoglalása nyilvánult meg, amidőn, csekélységemen kívül, a gazdák és tenyésztők oly nagy tömege szállott sikra azon cikkben hirdett tévtanok ellen és a magyar marha tenyésztésének szükségessége mellett éppen az olcsóbb, a hasznot hozóbb igásérő szempontjából, nemcsak az „Erdélyi Gazda“-ban, hanem a „Köztelek“, „Gazdasági Lapok“, „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok“, „Állattenyésztési Szemle“, egyszóval az összes hazai gazdasági lapokban, hogy ezeknek vulkanikus erővel megnyilvánuló érvelése alatt úgy a szerencsétlen kísérletnek, mind annak az egy-két pártolólag próbálkozó hangnak teljesen elkellett némulnia.

Ne bolygassuk, ne bántsuk tehát, még indirekte sem, azt az áldott, azt a feltétlenül szükséges magyar marhát, amelynek védelmére még saját édes testvéremmel szemben is hazafias kötelességemnek fogom tartani sikra szállani. Hagyjuk meg a székely kisgazdát

is természetes, egészséges felfogásuk és meggyőződésük diktálta azon eljárásuk mellett, hogy tenyésztesek tovább és fokozatosan mind jobban azon szarvasmarha fajtát, melynek ökreiért páronként 1400—1600 koronát, 2 éves tenyész bikáiért pedig darabonként 1000 koronát, s még azon felül is bezsebelhetnek. Tanítsuk mindnyájan a jóakaratomért bizonyára hálás székely kisgazdát ezen szarvasmarha fajtának minél tökéletesebb, minél hasznot hozóbb tenyésztésére, s ezen felül csakis arra, hogy ennek most és a jövőben is, beláthatatlan időig, oly busásan jövedelmező tenyésztése folytán az eladások után befolyó hatalmas összegeket egy előre ne fordítsák egyébre — még földvásárlásra sem — hanem a gomba módra szaporodó igények megzabolásával megtakarítva, igyekezzék ki-ki szert tenni egy pár olyan jó kabalára, amelyek okszerű, jó gondozás és kihasználás mellett busás kamatját hozzák meg a beléjük fektetett tőkének, s amelyekkel a száj- és körömfájás idejében — ha nem szenvednek akkor a szintén ragályos és legkevésbé sem enyhébb lefolyású mirigy kórban — pótolhatják a már a sovány székelyföldi talajokra a trágya szempontjából is oly nélkülözhetetlen magyar szarvasmarhának igavonó erejét, s így minden esetre kevesebb hátramaradást, s kárt fognak szenvedni. Ilyeténképpen akkor is „a mikor viharfelhők tornyosulnak hazánk egén, s a nemzet becsülete azt kívánja, hogy a regeli Csaba népe ki vegye részét a honmentés véres munkájából, akkor a parázsvérű székely paripa (de nem a lomha nonius, vagy pláne muraközi) győzelemről-győzelemre viszi vitéz lovassát“ s a nyalka székely huszárnak hirneve és dicsősége fel fog újulni!

Hogy azonban ez miként valósulhat meg és e célból elsősorban a földmivélsügyi kormányának mely hibákat kell reparálni és hogyan kell a védbástyát képező népnek karjai alá nyulni ezt a tisztelt Szerkesztő urnak szives engedelmével egy legközelebbi más alkalommal leszek bátor elmondani.

Sperker Ferenc.

(Vége.)

A gabonaszípolokról.

Irta: Rapaics Raymund dr.

Az idei év a szeszélyes időjárás miatt a rovarok fejlődésének eléggé kedvező, úgy, hogy egyik rovarkárról a másik után jön a hír. Az árpa vetésekben az árpabogár majd ennek lárvája garázdálkodott, mindenfelé gyakori a a levéltetű, komlón, répán, mustáron stb. egyaránt.

Most végül a gabonaszípolók pusztításáról kaptam hírt, s többek között Magyarországon az Anisoplia tempestiva és cythigera lépett fel nagy mennyiségben és pedig a buzán.

A szípolók, a cserebogár rokonsági körébe tartozó, s a gazdaságra nagyon kártékony állatok. Az országban eddig 1866-ban és 1885-ben tettek nagyobb károkat. 1866-ban Csanád és Pestvármegyében, 1885-ben pedig az egész Alföldön olyan nagy mértékben elszaporodtak, hogy a gabonatermés nagy része kárbaveszett. Azóta itt-ott állandóan felbukkannak a szípolók, annál is inkább, mert irtani alig, vagy éppen nem lehet őket.

A szípoló jóval kisebb mint a cserebogár, amennyiben teste hossza csak 10—15 mm.

Tagbaszakadt zömök állat, amelyre főként a lapos orr: a turólemezt jellemző.

Verőfényes időben a kalászon dőzsöl a szipoly, eleinte a virágokat pusztítva, később a még tejes szemet rongálva, esős időben pedig elhúzódik. Ott ahol elszaporodik, 6—10 is akad egyetlen kalászon, amelyek fejük csúcsával turják, kuszálják a polyvákat s a toklások közé furakodva sok szemet a tövén megrágnak, sokat kiszivnak és sokat a polyvájából kipergetnek. Május végétől július közepéig láthatók, még pedig egyik fej hamarabb jelenik meg, a másik csak később.

A párosodás is a kalászon történik, de a megtermékenyült nőstény a petéket a földbe rakja le, éppen úgy, mint a cserebogár. A petéből kis pajor (csimaz) kel ki, amely hasonlít ugyan a cserebogár pajorjához, de annál jóval kisebb, s a farán barázdával körített korongot visel. Két évig marad a földben, amely idő alatt fejlődését befejezi, s akkor azután rövid bábállapot után, tavasz végén, nyár elején újra előbujik, mint bogár.

A szipoly pajorja éppen olyan kártékony, mint a cserebogár pajorja, de mivel kisebb, megelégszik a fűfélék, meg a gabonafélék gyökérzetével, amelyben azonban nagy kárt tehet. A pajorok, különösen a másodévesek az őszi vetésű gabonában tesznek tavasszal nagy kárt.

Az országban körülbelül 11 fajuk él, amelyek közül 4 közönséges és elterjedt. Gazdasági szempontból az egyes fajok megkülönböztetése nem fontos, amennyiben mind kártékonyak.

Legnagyobb károkat tettek a szipolyok Déloroszországban, úgy, hogy az orosz kormány százezreket költött kiirtásukra, de majdnem a legkisebb eredmény nélkül. Egyik évben 400 000 korona áru irtógépet hozatott, azokat kiosztotta, de eredményét nem látta. Ott főként a rozst bántják a szipolyok, s nem ritkán több százezer holdnyi vetés megy tönkre, úgy, hogy például az 1878. évben okozott kárt 50 millió frankra becsülték. Azt is megtette már az orosz kormány, hogy a birtok arányában kivetette a gazdákra, hogy mennyi szipolyt kell összeszedniük s beszolgáltatniuk, de ez sem irtotta meg eléggé a szipolyokat.

A szipolyok ellen a következőképen próbálták védekezni.

A legegyszerűbb dology gyermeket küldeni a vetésbe, akiknek a nyakába egy-egy bögrét kötünk. Ezek a gyerekek azután a sorok közt óvatosan végig járnak a vetést és össze szedegetik a szipolyokat a bögrékbe.

Hasonló eljárás a bogárhálóval való szedése a szipolyoknak, amelyhez azonban inkább napszámos kell. A bogárháló áll a zsákeretből, a bogárzsákból és a nyélből. A háló kerete tojásdad alakú, 45 cm. hosszú, 35 cm. széles, 5—6 mm. vastag merev drótból készül, a bogárzsák erős házi vászomból készülhet, mélysége 40—45 cm. A nyél olyan, mint a kapa nyele s vagy másfél méteres. Ebbe erősítjük a keretet, amelyen a zsák lóg. Ezt a hálót csak száraz szép napfényes időben kell elővenni, mert ilyenkor a szipolyok mászkálnak a kalászon s így nem fogódnak olyan erősen. Arnyékos időben nem megyünk vele semmire. Vigyázni kell arra is, hogy a hálóval ne üssük a növényt, hanem mintegy meregessük a bogarat. Űtés, vágás csak a növényt rongálja, de a hálózás sikerét nem nagyobbítja. A hálóba

gyűlt bogarakat hordókba kell összegyűjteni, s vagy a baromfikkal etetjük fel a szipolyokat, vagy pedig petroleumos vízzel leöntve s esetleg még mésszel is keverve trágyázásra használjuk fel őket.

Ezen ismertetett irtási módok vezethetnek egyedül sikerre. Sajnos, hogy az a nagy hibájuk van, hogy óvatosságot, ügyességet és jóakaratot kíván, hogy a mai munkásviszonyok mellett nehezen valósíthatók meg. A vetésben járó gyermekek, vagy munkások jóakarától függ ugyanis a védekezés eredménye, nemcsak annyiban, hogy lelkiismeretesen összeszedik-e mind a bogarat, hanem abban is, hogy a vetésben a benne való járással mennyi kárt tesznek. Egy kevés kár tudniillik semmiképen sem kerülhető el, nem is kár ez, a haszon mellett. De bizony ha a munkások összegázolják a vetést, akkor több a kár, mint a haszon.

Segítség a szipoly ellen csak abban az egyben van, ha a gabonabláklakra a szipolyos év után kapás növényt vetünk, mert ekkor nemcsak főtáplálékától fosztjuk meg a szipolyok pajorjait, hanem kapáláskor sok pajort is elpusztíthatunk.

Végül meg kell fontolni még a következőket. A gabonabláklakon aratástól vetésig nincsen más tápláléka a szipoly-parajoknak, mint a gyomok gyökere. Vannak megfigyelések, amelyek kiderítették, hogy a szipoly a tarackbuzán is nagyon elszaporodhatik, valószínű, hogy a pajorja meg a tarackbuza gyökerén él ilyenkor. Mindebből tehát az a tanulság, hogy úgy akadályozzuk meg a szipoly-pajorok nagyobb mértékű elszaporodását, ha a szántóföldeken s azok közelében, különösen, amikor a föld pihen, tehát aratástól vetésig, továbbá mikor ugarnak marad, nem türjük meg a gyomot, hanem minden rendelkezésünkre álló eszközzel pusztítjuk azt. Ez annál is okosabb és hasznosabb, mert így nemcsak a szipolyok, hanem sok más káros bogár elszaporodását is megakadályozzuk, s annak a gazdának, akinek a földjei nem gyomosok, nem kell félnie sem a drótféregtől, sem a csócsároló bogártól stb. sem, mert ezek a szipoly-pajorokkal együtt a föld pihenési idején a táplálékhiány miatt nagyon jelentékenyen megfogyatkoznak.

A zöldtrágyázás fontossága és alkalmazása, tekintettel az erdélyi gazdasági viszonyokra.

Irta: Sipos József.

III.

Nézzük most, hogy speciálisan az erdélyi viszonyok között mennyiben van jelentősége a zöldtrágyázásnak.

Ha valahol a zöldtrágyázást a topografiai viszonyok teszik szükségessé és indokolttá, ez teljességgel fenn áll az erdélyi gazdasági viszonyokra. Igen sok gazdának, főleg kiscgazdának a földje fekszik ugyanis olyan dombos, hegyes vidéken és emellett oly távol a gazdaságtól, hogy ha megfelelő trágyázást akar adni földjének — istállótrágyázás útján —, azt állataink csak nagy megerőltetéssel, vagy pedig nagy időpazarlással teheti. A zöldtrágyázás is kissé költségesnek látszik ugyan első tekintetre, főleg ha a vevőjáró költséget és munkát mindjárt az első évi eredmény jövedelméből ítéljük meg, de nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy ez a befektetés nem egy évre szól, mert a zöldtrágya hatása megmarad 2—3, esetleg több éven keresztül, s talajjavító hatása lévén, a talajművelés is a következő években

sokkal könnyebben fog menni, nagyobb mélységre és kevesebb erővel lehet szántani. Míg ha az azelőtti viszonyokat vesszük tekintetbe, midőn a csekély istállótrágyával két-háromszor annyi időre is elhúzódott a trágyázás, mint azt a talaj igényelte volna, azt látjuk, hogy éppen emiatt, mivel a humusztartalom folyton kevesbedett, a talaj a legtöbb helyt tömötté lett, homokos talajon pedig igen lazává, miért is a talaj megművelése igen nagy nehézségekkel járt. A munka- és költségtöbblet tehát csak látszólagos, ha mindjárt az első évi eredményből is ítéljük meg a zöldtrágyázás hasznát.

Még egy fontosabb dolgot akarok felhozni, mint, amely a zöldtrágyázásnak az erdélyi gazdasági viszonyok mellett való felkarolását határozóan indokolja.

Erdélynek legnagyobb részében még ma is a három nyomásos gazdálkodás divik, melynek hátrányai minden gondolkodó gazda előtt eléggé ismeretesek. Ezen hátrányok elűntetésére van hivatva a tagosítás intézménye. Különös dolog azonban, hogy a kiscgazdák legnagyobb része mily ellenszenvvel viselkedik a tagosítás iránt. Ez különben érthető is, mert ha előbb sem tudták a nyomásos gazdálkodás mellett ellátni kellőképen földjeiket trágyával, annál kevésbé tudják a tagosítás után, főleg ha a rendesen azzal járó legelőterület-apadás az állatállomány csökkentését is maga után vonja. Ilyen esetben a nagybirtokosnak, az intelligens gazdának, akinek leginkább érdeke a tagosítás keresztülvitele, mert van módja és tudása ahhoz, hogy belőle csak hasznot huzzon, az volna a teendője hogy a tagosítást megelőzőleg jóval megmutassa az utat a helyes alapokon nyugvó gazdálkodásra, megismertesse a nagyfoku terméketlenségnek az okait, s reá mutatni arra, hogyha az ugarrendszert el is hagyja, ha trágyája nincs is elegendő a kiscgazdának a talaj termőerejének fenntartására, ott van a zöldtrágyázás, melylyel nemcsak fenntarthatja a talaj termőerejét, de jövedelmezőleg fokozhatja is.

Ezek volnának azon okok, melyek a zöldtrágyázás alkalmazását és felkarolását Erdélyben indokoltá teszik.

Nézzük most, hogy milyen növények termelése ajánlatos zöldtrágyázás céljából, hogy a gazda a legkedvezőbb eredményt érhesse el.

A zöldtrágyázással a talaj humusztartalmát és nitrogéntartalmát akarjuk gyarapítani, azért olyan növényeket használunk ecélra, melyek nagy tömegű termést adnak, s amelyek egyszermind képesítve vannak arra is, hogy a talaj nitrogéntartalmát a levegőnek gazdaságilag egyébként kihasználhatatlan és kihasználhatatlan állapotban levő szabad nitrogénjével gyarapítsák. Ez utóbbi képességgel pedig egyedül a pillangós virágú növények rendelkeznek, mennyiben gyökérzetük sajátos fiziológiai és biológiai természete folytán a levegő szabad nitrogénjét magukba felvehetik és kötött nitrogénné alakítva át, magukban tartósan felraktározhatják. A pillangós virágú növények azonban, hogy bő termést, dús fejlődést érhesenek el, bizonyos igényekkel lépnek fel a talajjal szemben is. A zöldtrágyázás azonban egymagára csak akkor és addig alkalmazható, amikor és ameddig a talaj a nitrogénen kívül más tápanyagszükségletben nem szenved, ameddig az egyes tápanyag készletek közt a talajban megvan a kellő arányosság. Különösen tekintetbe kell venni a talajnak foszfor és káliumtartalmát, mint amelyekben elsősorban szókott szükségét szenvedni.

Hogy mily mértékben kell a talajnak e tápanyagokban való szükségletét fedezni, az a különböző talajok összetétele, a bennük termő növények természete és igénye szerint nagyon változó. Ha a talajnak a tápanyagokban sincs meg az elegendő készlete, akkor a zöldtrágyázás csak egyoldalú nitrogéntrágyázás, amellyel a talaj kálium és foszfor sav készletét kizsaroljuk, tehát foszfor sav, illetve káliumfoszfát trágyázás nélkül a zöldtrágyázás tartósan, jó eredményt nem szolgáltat.

Nagy terméshozamánál és azon hajlandóságánál fogva, hogy a nitrogényűjtő gumókat a legdúsabban fejleszti, egyike a legjobb zöldtrágya növényeknek a csillagfürt. A csillagfürt leginkább a homok talajok zöldtrágyanövénye, de, hogy a sárga, fehér vagy kék csillagfürtöt használjate-e célra, tekintettel kell lennünk a talaj mésztartalmára is. A fehér csillagfürt ugyan a meszes talajon is megerem, míg a sárga és kék csillagfürt csak meszszegény talajon diszlik.

Háládatos zöldtrágya növények továbbá a homok talajnak a homoki borsó, mely edzett és silány talajon is kielégítő termést szolgáltat.

Közbeszúrt zöldtrágyázásra alkalmas növények a szöszös bükköny, őszi borsó, bibor here, melyek alá a gabona lekerülte után a tarlót augusztus végére, szeptember elejére elkészítjük és bevetjük, edzett természetük folytán a telet jól kiállják és április végén, május első felében alászánthatók, s késői vetést jól megtűrő növények csalamádé, mohar, koránérő tengeri stb. még elég jókor vethető.

Speciális klimatikus viszonyaink között, kivételes esztendőkből kielégítő termést nyerhetünk a zöldtrágya növények után a tarlóvetés azon módjánál is, amidőn a gabona lekerülése után a tarlót mindjárt feltörjük. Természetesen ezen vetési mód csak elegendő csapadék mellett jár kielégítő eredménnyel, de olyan szöveget, mintha főnövényül vetették volna, szolgáltat. A zöldtrágyát azután késő őszszel, vagy kora tavasszal alászántjuk.

Sokkal alkalmasabb módja a tarlóvetésnek, ha őszi keveréket, vagy biborherét termel a gazda, ezt tavasszal lekaszáltatja, a tarlót feltöri és laposmagu csillagfürtöt vet bele, amely július második felében alászántható úgy, hogy őszi gabona is vethető a zöldtrágyába. Ezen eljárás mellett rendszeren a csillagfürt is még elegendő csapadékban részesül és kielégítő termést ad. Ugyanúgy gazdaságokban egyik legmegfelelőbb és legolcsóbb zöldtrágya növény a nyúlcsapuka, mely azonban bizonyos fokú mésztartalmat megkíván, különösen homok talajban. Vethető közötte növény gyanánt is; zab, vagy egyéb tavaszi gabona elvetése után, s mindjárt be is boronáljuk, ha pedig őszi gabona közé vetjük, tavasszal egyszerűen reá szórjuk a vetésre, úgy, hogy külön alája szántani nem is kell.

Mivel a zöldtrágya előállításánál fő célunk az, hogy nagy tömeget kapjunk, azért lehetőleg sűrű vetésre kell törekednünk, továbbá az egy időben fejlődő növényeknek keverékben való elvetésével is (borsó, bükköny, csillagfürt) nagyban hozzájárulnak a tömeg gyarapításához.

Vethetők ugyan zöldtrágyában őszi is úgy, mint tavasziak, de elsősorban azon növények alá célszerű alkalmazni, melyek az istállótrágyát jól megtürik, nevezetesen repce, tengeri, csalamádé, mák stb.; vethetők azonban olyan növények is zöldtrágyába, melyek az istállótrágyában rendszeren megdülnek, vagy amelyekre az istállótrágya kedvezőtlen hatással van, mint a gabonafélék, burgonya, mert a zöldtrágya nitrogénjének kötöttebb alakja folytán kevésbé gyökörjének a növények fejlődésére olyan hirtelen erélyes hatást, mint az istállótrágya.

A zöldtrágyázást a nyugati kultur államokban már régen alkalmazásba vették, mihelyt tisztába jöttek a gazdák annak mibenlétével és földjeiket más módon gazdaságosabban nem tudták kihasználni. Minálunk csak újabban rendezett alkalmazásra tért hódítani, de még mindig csak a nagyobb és mondhatjuk rendezettebb viszonyok közt levő, főleg alföldi gazdaságokban. Erdélyben pedig a kisgazdák előtt úgyszólván teljesen ismeretlen valami. Pedig, hogy milyen lényeges javítást van hivatva az erdélyi viszonyok közt az egyes gazdaságokban létrehozni, az elmondottakból is kiviláglik és előre látható.

Az erdélyi gazdák zömét azonban kisgazdák képezik, kikhez a gazdasági tudomány kutatásai és vívmányai közvetlen uton éppen nem szoktak eljutni. Nagy hivatás vár tehát

főleg azon intelligensebb gazdákra, kik ezen mezőgazdasági ismereteknek birtokában lévén, azt gazdaságukban alkalmazásba is vehetik, s megmutatják a kisgazdáknak is a jövedelmező gazdálkodás módjait.

(Vége.)

A földgáz mint szubvenció.

A kétféleképpen magyarázható kifejezések, félreértésekre adhatnak alkalmat, melyek káros voltát sajnálattal kellett tapasztalunk már az argentinai husbehozatal kérdésénél is, amelynél a hus behozatalának további engedélyezéséről szerkesztett jegyzőkönyvnek diplomatikusan kétértelmű szövege kárunkra magyaráztatott. Az ismételt félreértések és az ebből keletkező és a mezőgazdaságra háruló károk elkerülése végett, a földgáz törvénynek egyik passzusát szeretnők tisztán, világosan látni.

A földgázról szóló 1911. évi VI. t.-c. 4. §-ának 6. bekezdésében u. i. az áll, hogy a pénzügyminiszter a földgáz ipari vállalatoknak is adhatja segélyként. Kérdéses már mostan az, hogy a gáznak — hasznat nem hajtó, — szubvencióként való adása nem lesz-e oly mértékig fokozható, hogy károsan befolyásolná a törvény 18. §-ában a mezőgazdaságnak biztosított előnyöket? Ezen kérdésre leg egyszerűbben a pénzügyminiszter adhatná meg a feleletet, amennyiben a törvény őt ruházza fel, hogy a földmivelésügyi, kereskedelemügyi és igazságügyi miniszterekkel egyetértőleg rendeletileg intézkedjék a földgázra vonatkozó, törvénybe nem foglalt részletkérdésekben. De rendeleti intézkedés még nincs, noha a napilapok közölték, hogy eddig már több ipari vállalatnak fekszik kész terve a pénzügyminiszter asztalán.

Az 1912. évi költségvetés betérjesztésénél talán már némi nyomai lesznek a földgáznak is, melyet már Erdély több helyén igen nagy mennyiségben tártak eddig fel. Más szóval reméljük, hogy a gáz egy része kiszolgáltatható, elvezethető lesz. Így tehát a kiszolgáltatásról szóló rendelet kiadása küszöbön álló dolog. Ez a rendelet az, ami minket érdekel. Tudni szeretnők u. i. azt, hogy a gazdák házi szükségleteinek kielégítése után fennmaradó gázból, mennyit szánt a kormány ipari vállalatok szubvencionálására és mennyit kíván hasznathajtólag gyümölcsöztetni, mely haszonnak 10%-a volna a vidék mezőgazdasági viszonyainak fellendítésére fordítandó.

A törvény u. i. nem határozza meg, hogy a gáznak hányad része adható ipari vállalatok segélyezésére, csak azt mondja, hogy az engedélyezett mennyiségről és az engedélyezés a feltételekről a pénzügyminiszter évenként a költségvetés kapcsán részletes jelentést köteles az országgyűlés elé terjeszteni. Ha tehát a földbirtokosok szükségleteinek kielégítése után fennmaradó gáz mennyiség java részét, vagy egész mennyiségét szubvencióként adná a kormány, úgy az Erdély gazdaságilag hátramaradott, szegényes vidékeinek mezőgazdasága édes kevés, vagy egyáltalán semmi hasznat nem látna a földgáznak. A gáznak ilyen módon való felhasználása helyes finánc politika volna — készpénzben folyósítandó segélyek helyét gázt adni, és így ezeket megtakarítani —, de a mezőgazdaságra káros volna, amelylyel foglalkozóktól mint tulajdonosoktól

vontatott az el. Nem hisszük, hogy ehez hozzájárulását adná földmivelésügyi miniszterünk sem.

Amikor ezen rendelet kibocsátása előtt s mezőgazdasági érdekeknek elsősorban való szem előtt tartását kérjük a kormánytól, távolról sem kívánjuk az iparnak a háttérbe szorítását, ami az alábbiakból ki is tűnik, csak az erdélyi, földgázát szolgáltató vidék szegényes mezőgazdasági érdekeit védjük és ajánljuk a kormány figyelmébe, mely szegényes viszonyainál fogva a kormány támogatására más oldalról is rászorul.

Határozassék meg a rendeletben, hogy a fennmaradó gázmennyiségnek legfennebb hányad része fordítható ipari vállalatok szubvencionálására, vagy miután a gáz mennyisége időnként változhat, állapítsák meg, miként lesz az kiadható magánosoknak és részvénytársaságoknak? Önköltségén, avagy teljesen ingyen, mely időtartamra stb. Részvénytársaságoknál a gáz értékelve, mint törzsrészvény szerepelhetne olyformán, hogy ezen törzsrészvények akkor részesülnének osztalékban, amidőn a többi részvények osztaléka az 5, vagy 10%-ot már meghaladta. Legyen azonban bármiként is megállapítva ezen gázmennyiség, mi csak azt kívánjuk — joggal —, hogy a kibocsátandó rendeletben elsősorban is a mezőgazdaság érdekei nyomuljanak határozottan előtérben.

Török Bálint.

IRODALMI SZEMLE.

Állategészségügyi évkönyv az 1907. évről. A földmivelésügyi miniszter kiadásában megjelenő Állategészségügyi Évkönyvnek 21. évfolyama most jelent meg. Részletesen foglalkozik a 173 oldalra terjedő könyv az állatorvosi szolgálattal és a különböző beosztásban működő állatorvosok illetményeivel, melyet táblázatos kimutatásban vármegyénként közöl. Foglalkozik az 1907. évi állatszámállással, az előfordult hivatalból kimutatandó állati ragadós betegségek terjedésével, az állategészségügyi intézményekkel, az Ausztriai-Magyarországi és a vámkülföldi állatforgalommal. Végül magában foglalja az 1907. évben kiadott állategészségügyre vonatkozó földmivelésügyi rendeleteket. Az évkönyv szerint az állati ragadós betegségek közül az 1907. évben az 1906-iki évhez viszonyítva, a lépfene, vesztesség, száj- és körömfájás, juhhimlő (leginkább Erdélyben), rühkór, sertésvész és kolera nagyobb számban fordultak elő. Kevesebb állat betegedett meg: fonduktör, sertésorbánc- és bivalyvesztésben. Állami kártalanítás fejében 1907-ben a hatóságilag leölt állatokért összesen 38.549 K. fizettetett ki. 1907-ben a szarvasmarhák forgalma tekintetben csökkent, bevételben pedig emelkedett, juhok, kecskék kivételével emelkedett, behozatalok csökkent. Lovak és sertések ki- és bevétele szintén csökkent.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

† **Báránypajzások nyírása.** Általánosságban csak ajánlani lehet, hogy a báránypajzások idejében megnyirják. Ezzel a juhászok jövedelmességét fokozzák, a báránypajzások fejlődését és jó egészségi állapotát előmozdítják. A báránypajzások általában oly áron értékesíthetők, mint az anyagypajzások. Oly báránypajzások pedig, melyet a kanyagypajzások földolgoznak, ennél is magasabb, sőt esetleg magas előszereteti áron kél el. Kívánatos ugyan, hogy nyírásakor a báránypajzások tulságosan rövid ne legyen, de a tulmagas báránypajzások kevésbé kelendő, mint a kifejezetten toklyogypajzások. Közvetlenül a nyírás után a

gyapju tudvalevően gyorsabban nő, mint később, pl. éves korban és a bárányokra nagy kárrel jár, ha azok bundájába a kullancsok beveszik magukat és vérüket szíva megsanyargatják. Oly hodályokban, amelyek nem nagyon hidegek és szélhuzamosak, nem kell attól tartani, hogy a késő őszi, téli vagy kora tavaszi nyírás egészségüket kockáztatja, különösen ha ilyenkor némi zabot nyújtunk nekik. Ha oly időre esik a bárány nyírás, hogy annak következtében a toklyóknak rendes időben való nyírása nem lesz kockáztatva, akkor éppenséggel nem indokolható a bárányoknak túlkésőn való nyírása.

+ **A meszezés célja.** A meszezésnek célja a mészszerű talajokat mészből gazdagabbá tenni. Különösen nehéz kötött anyagtalajoknak a különösen szokott igen kedvező eredményt szolgáltatni, mert az ilyen talajok meszezés következtében porhanyóbbak és tevékenyebbek lesznek. A meszezést minden növény meghálálja, csakis a burgonya alá nem ajánlják a közvetlen meszezést, amennyiben némely helyen azt tapasztalták, hogy frissen meszezett talajba vetett burgonya megvarasodik.

+ **Tehénészetekben a tejszállításnál** nagy gondot okoz a tej lehűtése, főleg nyáron, a jéghiányban. Némileg apasztjuk e gondot, illetőleg jobban lehűtjük a tejet, ha a hűtővizet sőt teszünk, mert ez a felolvadáshoz igen sok hőt köt le a vízből és ezáltal hidegebbé teszi a vizet. E célra azonban a rendes konyhasó igen drága, hanem az olcsóbb ipari sőt kell használni, melynek métermázsája 2 kor. 37 fillér, ab bánya.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

Vetőmag eladás. A kisbéri, bábolnai, mezőhegyesi és fogarasi ménésbirtokok valamint a gödöllői m. kir. korona uradalom gabona és egyéb terménykészletéből az erre alkalmas minőségű magvak az alábbi feltételek mellett vetőmagul mindazoknak a gazdáknak kiadatnak, akik eziránt a birtokok igazgatóságaihoz fordulnak. Az egyes termények csak készpénz fizetés mellett engedtetnek át. Az eladási ár Kisbérre és Bábolnára, Mezőhegyesre és Gödöllőre nézve a budapesti tőzsdei Fogarasra nézve pedig a fogarasi piacon jegyzett piaci árak szerint állapítattik meg oly módon, hogy az elszállítást megelőző napon jegyezett tőzsdei, illetve piaci árakból szállítási költségre Kisbéren 83 fillér, Bábolnán 60 fillér, Gödöllőn 30 fillér, Mezőhegyesen pedig 100 fillér 100 kilogrammonként levonatik. az ily módon megállapított árhoz azonban mivel jól megrostált vetőmag engedtetik át, mindegyik birtokon 2 korona azaz kettő korona hozászámmittatik. Egy gazdának egy és ugyanazon gabonanemből 100 métermázsáig, egyéb magvakból pedig 10 métermázsáig terjedő mennyiség engedtetik át.

A vásárolt vetőmag kizárólag csak vetésre fordítható, ezért a megrendelő gazda kívánatra, a megrendelés teljesítése előtt hiteles községi bizonyítvánnyal igazolni tartozik, hogy a megrendelt vetőmagra saját gazdaságában tényleg szüksége van. A szállítást a legközelebbi vasúti állomásra mindegyik birtok ingyen, illetve költség felszámítás nélkül teljesíti, a vasúti szállítási költségeket azonban megrendelő felviseli.

A szükségelt vetőmagokra előjegyzéseket is kérhetnek a gazdák az említett uradalmak igazgatóságaitól és pedig őszi gabonára folyó évi október hó 1.-ig, tavaszira pedig december hó végéig, megjegyezvén, hogy előjegyzett vetőmagvak kiszolgáltatása az őszi, illetve jövő tavaszi vetés végig fog eszközöltetni.

Minden előjegyzett vetőmag után előlegül, illetőleg bánat pénz gyanánt métermázsánsként 1 korona az illető birtoknak, — melynél a megrendelés történik — beküldendő mely összeg azonban a szállításkor az egész vétel árba beszámíttatik. Budapest, 1911. évi június hó 26.-án. M. kir. földmívelésügyi miniszter.

Állami ménék kiselejtezése. A földmívelésügyi miniszter a m. kir. állami ménésekben évenként tartani szokott osztályozások alkalmával kiselejtezett lovak értékesítése körül az eddig követett eljárást megváltoztatván, elrendelte, hogy az eladásra kerülő lovak *ezenüln két csoportba osztva kerüljenek árverésre* és pedig: Első csoportba tartoznak a kancák, ezek csakis tenyésztőknek legyenek eladhatók, kik a vármegyei gazdasági egyesület által kiállítandó igazolvánnyal kötelesek tenyésztésre fogjuk használni. Az ily feltétellel megvett kancák az illető ménésparancsnokság engedélyével adható csak át, illetve el, de csakis hasonlóan igazolt tenyésztőnek, illetve gazdának. A kisbéri és bábolnai selejtkancákra nézve az árverés Bábolnán, a mezőhegyesiekre nézve Mezőhegyesen, a fogarasiakra nézve pedig Alsószombatfalván tartatik meg. A második csoportban kerülnek eladásra az első csoportban el nem kelt kancák és a többi selejtek s ezek az eddig követett eljárásnak megfelelően és pedig a kisbériek és bábolnaiak Győrött, a mezőhegyesiek Mezőhegyesen, a fogarasiak pedig Fogarason szintén nyilvános árverésen adatnak el. A ménésparancsnokságok tüzik ki az árverés napját és azt a vonatkozó helyi lapokban hirdetik. A kancákról ugyan csak a parancsnokságok készítenek és nyomtatnak árverési jegyzéket, melyet az árverés iránt érdeklődőknek megküldenek.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Kitüntetés.** A király *Pap Péter* kolozsborsai gazdasági cselédnek sok évi hű és példás szolgálata elismerésül az ezüst érdemkeresztet adományozta.

— **A segesvári komlótermelő szövetkezet** folyó hó 29.-én d. e. 11 órakor Segesvárt a vármegyei ház kistermében igazgatósági ülést tart, a következő tárgysorozattal: 1. Igazgatóság évi jelentésének összeállítása. 2. Az évi számadás és mérleg tárgyalása. 3. Folyó ügyek és esetleges indítványok.

— **Maros-Tordavármegyei Gazdasági Egylet** a m. kir. földmívelésügyi miniszter támogatásával 1911. évi július hó 30.-án Vasárnap Nyáradszeredán a Fötéren délelőtt 10 órakor Tenyészállat-kiállítást rendezi Ezen díjazáson részt vehet minden Marostorda-vármegyei kis és közép birtokos, saját nevelésű tenyészállatjával. Nagybirtokosok az egylet oklevelére tarthatnak igényt. Egy év alatt egy állat csak egy díjat nyerhet el. Kiállítók díjazott állatjaikat, csakis a díjak felvétele után vihetik el a kiállítás helyéről. A rendezőség élén. Gróf Toldalagi László gazd. egyll. elnök. Köllő Ignác ig. elnök és Sánta Albert gazd. egyleti titkár állanak.

— **Felvétel a kertészeti tanintézetbe.** *A budapesti m. kir. kertészeti tanintézetbe* 10 bentlakó rendes tanítót és korlátolt számú kintlakót vesznek fel. Felveszik azokat, akik legalább 16 évesek, de legalább 20 évesek. A középiskola hat osztályát sikeresen végezték és iskoláik végeztével egy évet mint kertész-tanuló töltöttek el egy ismertebb hazai kertészetben, ahol a kertészeti foglalkozáshoz szükséges képességet tanúsítottak. Előnyben részesülnek azok, akiknek magasabb iskolai képzettsége, vagy az előirt iskolai képzettségen kívül hosszabb idejű gyakorlati előképzettsége van. Ellátási díj évenként 60 korona. A kintlakó tanuló lakásáról és ellátásáról saját költségén gondoskodik. Kérvények a földmívelésügyi miniszterhez címezve, augusztus hónap 1.-ig a kertészeti tanintézet igazgatóságához (Budapest, I., Ménesi ut 45. sz.) adandók be. Az intézett 3 éves tanfolyamán összesen 18 alapítványi hely van, melyekre szegénysorsú árva, jó magaviseletű és jelesebb iskolai bizonyítványu tanulók pályázhatnak.

— **Méhészeti vándorgyűlés Székelyudvarhelyt.** Az Erdélyrészi Méhészegyesület az Udvarhelyvármegyei Méhészegyesülettel karöltve f. évi augusztus 6. és 7.-én Székelyudvarhelyt bemutató kiállítással és mézvásárral kapcsolatban *méhészeti vándorgyűlést* tart. A vándorgyűlésen részt vehet bárki s ha résztvételét előre bejelenti, a rendezőbizottság elszállásolásától is gondoskodik. E méhészeti vándorgyűlésen az erdélyi viszonyok szerinti méhészet fejlesztése s terjesztése érdekében teendő legszükségesebb kérdések fogják tárgyalatni s beható vita tárgyává tétetni. A vándorgyűlés programját a rendezőbizottság a következőkben állapította meg: Augusztus hó 6.-án, vasárnap délután 2 órakor vendégek fogadása és elszállásolása. D. u. 1/3 órakor a vármegyei ház sorozó termében rendezett bemutató kiállítás és vele kapcsolatban mézvásár megnyitása. D. u. 4 órakor tetszés szerinti beléptidij mellett a vármegyei ház közgyűlési termében műsoros előadás a következő műsorral: Nyitány. 1. Férfi-négyes. 2. Méh. Irta: Tarcsfalvi Albert. Szavalja Blájer Balázs, székelyudvarhelyi áll. tanító. 3. A méhek életéről szabad előadást tart Gál Imre tanító, udvh. méhészegyl. titkár. 4. Méz a háztartásban, a méz gyógyhatása az emberi szervezetre. Özv. Kremnitzky Aladárné az erd. részi méhészegyl. választmányi tagja. 5. Férfi-négyes. Műsor után méz- és tészta vásár. Este 8 órakor ismerkedési estély a Barkóci-féle vendéglőben. Aug. 7.-én (hétfőn) reggel 1/2 8 órakor gyűlekezés a vármegyei ház előtt Onnan 8 órakor indulás Derzsi Sámuel méhésébe ahol, a tulajdonos gyakorlati előadást tart a bemutatja saját készítményü kaptárátl (Derzsi kaptár.) Délelőtt 1/2 10 órakor a vármegyei ház közgyűlési termében a vándorgyűlés megtartása a következő programmal: 1. Elnöki megnyitó. 2. A sonkolyosok és mézsűrők úzerkedése, tisztegtelen mézkereskedelem. Dr. Balázs Ferenc. 3. A kis vagy nagykaptaer használatá Erdélyben. Szilágyi Márton. 4. Erdély méhészeti flórája, a méhlegelő javítása. Gál Imre. 5. A székelyföldi méz előnye és hátránya a mézpiacra Előadó Lőrinci Béla. 6. Indítványok. 7. Elnöki bezáró. Délután 2 órakor közebed a Barkóci-féle vendéglőben. Egy teríték ára 3 korona. Délután 5 órakor ipari szakiskola, később a Solymossy-féle sósfürdő megtékinítése. Akik az elszállásolásra igényt tartanak s a közebeden részt o hajtanak venni, legkésőbb aug. hó 3.-ig egyszerű levelezőlapon jelentkezzenek Gál Imre, udvarhelymegyei méhészegyleti titkárhoz, Székelyudvarhelyre. Akik méhtermékeiket a bemutatató kiállításon bemutatni o hajtják, sziveskedjenek ezen szándékukat a bemutatandó termékek mennyiségének és minőségének megjelölése mellett július hó 30.-ig bejelenteni. Ingyen területről a rendezőség gondoskodik, a többi költséget a küldő fizeti.

— **Nemzetközi halászat kiállítás Párisban** Ez év november és december havában nagyobb szabásu nemzetközi kiállítást rendeznek Párisban a vizgazdasági, haltenyésztés, a halászat és a vízértékesítés ipar termékeiből. A kiállítás a program szerint 9 csoportból fog állani, és pedig folyam halászat, tengeri halászat, haltenyésztés, osztrigatenyésztés, halászat és víztermékek feldolgozása, a vizgazdasággal kapcsolatos iparok, vízi higiénai, vízi sport, oceanografia, tudomány és művészet A kiállításon való részvételiránt való bejelentéseket 1911 október hó 1.-ig a kormánybiztossághoz (161, Reu Montmartre á Páris) kell beküldeni.

— **Gazdakörök beadványának bélyegmentessége.** Többször megtörtént, hogy a pénzügyi hatóságok megletezik a gazdaköröknek miniszteri jóváhagyás végett benyújtott alapszabályait azért, mert bélyeg nincs rajtuk Szükségesnek tartjuk olvasóinkat felvilágosítani, hogy ez a leletezés a pénzügyi közegek tévedésén alapszi, mert az 1869. évi NVI. t.-c. 3. §-a értelmében a gazdasági egyleteknek hatóságokhoz benyújtott perenkívül beadványai bélyegmentesek. Ezért ajánlatos, hogy minden egyes alkalommal megfelebbezzék a gazdakörök az

illeték kivetését és pedig a fenti törvényszakaszra való hivatkozással.

— **Állatok itatása vasuton.** A Kuria legutóbb elvi határozatként kimondotta, hogy az 1888: VII. törvénycikk végrehajtására vonatkozó 10000/88. sz. földmivelésügyi min. rend. 85. §-a szerint a vasut a szállításra átvett sertéseket minden 24 órában megitatni tartozik; ennek elmulasztása tehát vétkes gondatlanságát megállapítja, mely alól a forgalom nagysága, gyorsasága, vagy tévedés nem mentisetheti. Ennek következményeiért a vasut teljes kártérítéssel tartozik, noha az áru átvételét (Üzl. szab. 90 §-a.

— **Bíróságon kívüli birtokrendezések.** A belügyminiszter a bíróságon kívüli birtokrendezések megakadályozása végett valamennyi törvényhatósághoz körrendeletet intézett. A rendelet utal arra, hogy az igazságügyminisztertől vett értesítés szerint az ország minden részében minduntalan felmerülnek olyan birtokrendezések (különösen tagosítások és legelő-feloszlatások), amelyeket az érdekelt birtokosok sokszor a községi előljárással kezdeményezésére, de rendszerint annak közreműködésével bíróságon kívül visznek keresztül. Ennek következtében a belügyminiszter szükségesnek látja az 1896-ban már kiadott ily értelmű miniszteri rendelet rendelkezéseit felújítva, a községi előljárással rendelkezők arra utasítani, hogy a bíróságon kívüli birtokrendezés kezdeményezésétől vagy az abban való irányító részvételtől felelősség terhe alatt ne csak tartzkodjanak, hanem a birtokosok figyelmét adott esetben a bíróságon kívüli birtokrendezések nyomán járó jogbizonytalanságra s a szenvedhető károkra egyenesen hívják fel s hassanak oda, hogy az érdekeltek az ujonnan szabályozott bírói eljárást vegyék igénybe.

— **Az állati betegségek országos összegezése** július 16.-ról.

A betegség neve	Összesen		A mult heti állapothoz képest			
	község	udvar	több		kevesebb	
	község	udvar	község	udvar	község	udvar
Lépfene	286	317	38	50	—	—
Veszétség	258	264	10	11	—	—
Takonykór	52	69	—	—	—	1
Ragadós száj- és körömfájás	3378	23275	240	1133	—	—
Juhhimlő	40	66	1	6	—	—
Ivarszervi hólyagos kiütés	41	95	—	—	1	9
Rüthkór	199	466	—	—	19	24
Bivalyvész	2	2	1	1	—	—
Sertésorbánc	374	971	10	13	—	—
Sertésvész	859	2755	72	300	—	—

— **Állatkiállítások Bihar vármegyében.** A Biharmegyei Gazdasági Egyesület szeptember 3.-án Ermihályfalván szarvasmarha és ló kiállítás, szeptember 10.-én Mezőkeresztesen szarvasmarha és ló kiállítás, szeptember 24.-én Margittán szarvasmarha kiállítást rendez.

— **A közös legeltetés szabályozása.** Fölmerült esetből kifolyólag elvi jelentőségű határozatban mondotta ki a földmivelésügyi miniszter, hogy a közös legeltetés szabályozása nemcsak az osztatlan közlegelőknön, hanem az ugar- és trló területeken is sükséges.

2583

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT
FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:
TOKAJI LÁSZLÓ.

A LAP AZ ERD. GAZD. EGYLET TULAJDONA

A MAGYAR JELZÁLOG HITELBANK

KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE

(Jókai-u. 2. sz. I. emelet.)

FÖLDBIRTOKRA

és a nagyobb városokban fekvő

H A Z A K R A

15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel

LEGOLCSÓBB KÖLCSÖNÖKET nyújt.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszávozandó kölcsön összegére nézve

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET bizalmi férfiai adnak véleményt.

A KÉPVISELŐSÉG elfogad

TAKARÉK-BETÉTEKET

és előnyösen kamatoztat.

Telefonszám 27.

2001

Uradalmi számadások

átvizsgálását elvállalja e téren nagy gyakorlattal bíró ²⁵⁶⁴
szakember.

Cim a kiadóhivatalban.

Gazdatiszti állást keres, 40 éves, ref. valásu 19 évi gyakorlattal kitünő bizonyítványokkal, *gazdatiszti vizsgát jó sikerrel tett gazdatiszt.* Ki a gazdaság minden ágában, cukorrépa termelésben, repec, termelésben, valamint az állattenyésztés és hizlatásban teljesen jártas. — Jelenleg egy 1800 holdas gazdaságban, hol 160 hold cukorrépa termelés van évenként, felmondatlan állásban működik. Mefeleitő állást elfogadna folyó évi November 1. től, avagy 1912. évi Április hó 1. től, kis gyerekei neveltetése végett szerényebb igényekkel is. — Esetleg egy kisebb birtokot fixad-minisztrációra is elvállal.

2606

Cim a kiadóhivatalban.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. sz.

Alakult 1900.

Alakult 1900.

Biztosítási alap	
Alapítványok a kormány hozzájárulásával	1.981.360 — K.
Tartalékok	2.401.687,53
Összesen:	4.383.047,53
1901. évi fölösleg	90.349 — "
1902. "	59.782,26 "
1903. "	109.331,73 "
1904. "	72.438,23 K
1905. "	61.730,60 "
1906. "	39.248,65 "
1907. "	41.877,32 "
1908. "	31.088,76 "
1909. "	106.589,64 "
1910. "	120.164,33 "

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfelelősegből úgy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. Az 1903. évben jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2%-os díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adták fel biztosításiukat 5% engedményben részesültek. Az 1907. 1908. 1909. valamint 1910. évi üzletfelelősegből pedig tartalékainkat gyarapítottuk, úgy hogy 1910. év végén a tartalékok 2.401.687,53 koronára ruggak.

Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül, vagy a képviselők közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál

2008

Az igazgatóság.

A t. szőlősgazdák figyelmébe ajánljuk az általunk évek óta gyártott és legjobbnak elismert.

DEMJE N-féle „VULKÁN” háti kénporfúvókészülék.

Erős és tartós kivitel. Könnyen kezelhető, legmegbízhatóbb szerkezet. A porozás tetszés szerint szabályozható.

Megrendelhető:

Demjén Ignác

műszaki fém- és pléhcikkek gyárában
Budapest, VIII., Magdolna-u. 14.

2584

Gőzeke garnitúra eredeti Fowler-féle, ugynevezett 10-es, mely csupán 5 évig volt üzemben s tökéletesen jó karba van hozva,

ELADÓ.

Bővebbet a

Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél, BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 31. sz.

2605

Homlokzatok és belsőhelyiségek **meszelésére** a legjobb és a legtökéletesebb

Kimérítő ajánlatot és mintát szívesen küld: **LUTZ EDE és TÁRSA festékgyára** BUDAPEST, VII., ker., Örnagy-u. 4.

Három drb. megypiros berni fajta tenyészbika

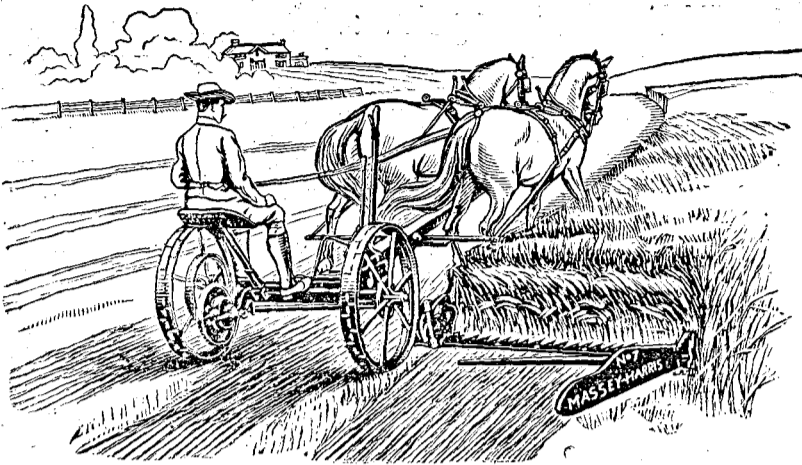
eladó

Boér Olivérnél, Hidvég, Háromszékvárm.

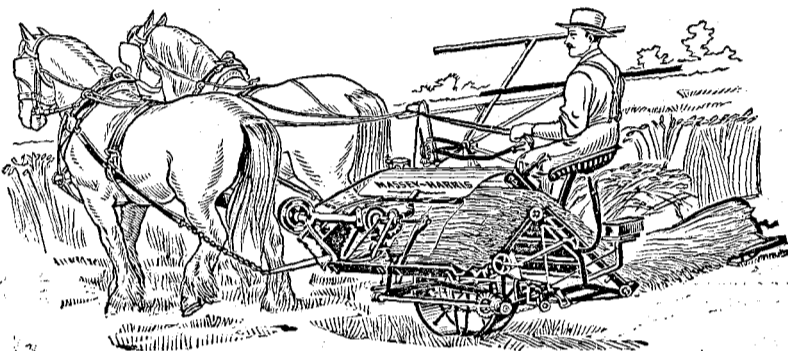
2609

MASSEY-HARRIS C^o R. T.

2521

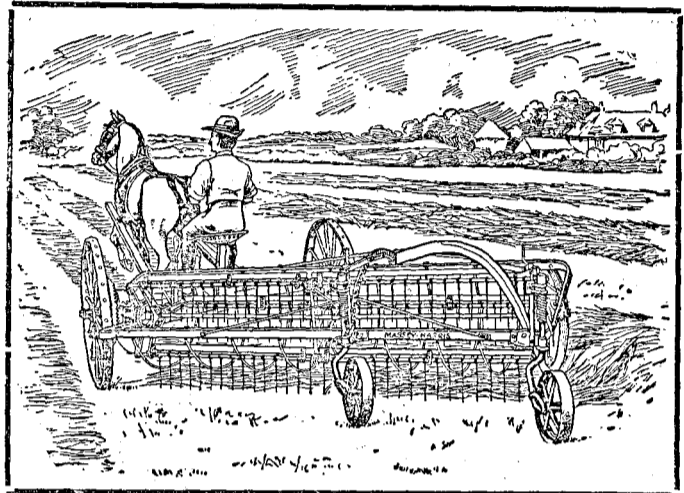

A világ legjobb gyártmányai!

**fűkaszaló, aratógép és föld-
mivelő eszközök gyára**
TORONTO, ÉSZAK-AMERIKA.

„Side Delivery“

Kombinált szénagyűjtő- és forgatógép.

Arjegyzéket kívánatra ingyen küld

Massey-Harris C^o R. T. Budapest, V., Alkotmány-utca 23.

A „Nagyszebeni Földhitelintézet“-től

10-50 éves lejáratu

olcsó ingatlan jelzálog-kölcsönöket, szerzek konvertálok más intézeti terheket, rendbeszedem egyúttal az elhanyagolt telekkönyvi birtok és teherállapotot, kagyors és költséget kiméltő eljárással.

A „Nagyszebeni Földhitelintézet“-től adó- és egyéb levonásmentes, óvadékképes, különösen katonai óvadéknál alkalmas, a főzsdéken is jegyzett 50 év alatt kisorsolandó

4 1/2 %-ot tisztán jövedelmező zálogleveleket. A szelvények költségmentesen az intézetnél Nagyszebenben és a „Kolozsvári Kereskedelm. Banknál“ kifizettetik 2018

A legmegbízhatóbban közvetitem: magán- és bérházak, birtokok és bérletek, erdők, bányák és ezek termékeiük adás-vételi ügyeleit.

Telefon: 859. sz.

Erdélyi erdő-, faanyag- és bányaugynökség
GOMBOS BENŐ Kolozsvár, Ferenc József-ut 7.
A „Nagyszebeni Földhitelintézet“ kizárólagos ügynöksége.

Szőlőkötöző-fonál

jobb és olcsóbb mint a raffia.

ZSÁK és PONYVA

a legjobb minőségben és legjutányosabban a

Fischer-féle

zsák és ponyvagyárban Budapest Nádor-utca 31-33 sz. szereshető be. A Fischer-féle szab. impregnált szavatolt tiszta lenből készült vízhatlan ponyvák nagy strapa mellett is eltartanak 10-12 évig. A 28 év óta fennálló Fischer-féle zsák- és ponyvagyár az ország legjelentékenyebb uradalmainak és viszonteladóinak szállítója.

Pontos, szolid kiszolgálás. **Ponyvakölcsönző intézet.** Tessék ajánlatot kérni!

2260

Szivattyúk és Mérlegek

különleges gyár
Garvenswerke,
Wien, II., Handelsquai No. 130.
Miniaraktár: I., Schwarzenbergstrasse 6.

ERDÉLYI BANK

és TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T.

Kolozsvár, Mátyás kir.-tér 32

Kisbirtokosok jelzálogosztálya kölcsönöket nyújt kisbirtokosoknak betáblázás mellett a mindenkori pénzviszonyokhoz mért legelőnyösebb kamatozás mellett.

Már meglevő magas kamatlábu kölcsönöket olcsóbb kamatlábu kölcsönre konvertál.

Jelzálogosztálya törlesztéses kölcsönöket nyújt nagyobb földbirtokokra 10-50 évig terjedő időtartamra a kamatot is magában foglaló előnyös anuitás mellett.

Megkeresésekre rövid idő alatt felvilágosítással szolgál

2017

Az igazgatóság.

OMEGA-LANCKUT

a világ legjobb, legbiztosabb és legolcsóbb kútszivattyúja, reudkívül sok vizet ad, kis gyermek kezelheti, soha be nem fagy, soha nem romlik, mindenki felszerelheti és karban tarthatja. Árlap ingyen és bérmentve.

2531

Községi jegyzők honorálatnak.

BARDOS ÉS BRACHFELD

BUDAPEST, VI., Gyár-utca 5/6 sz.

Dr. gróf Teleki Domokos ur ömédtsága többszörösen kitüntetett gernyeszegi magyar erdélyi tenyészetéből:

Eladó több elsőrendű két éves tenyészképes bika, 6 drb fiatal hasas számfeletti tehén, 3 drb növendék üsző. Érdeklődőknek felvilágosítást készséggel ad: (Gernyeszeg posta.)

2597

Palfy Dezső, gazd. intéző.

A legjobb sorsjegy a magyar jelzáloghitelbank

KONVERZIONÁLIS SORSJEGY,

MERT e sorsjegyek mindegyikét kihúzzák,
MERT e sorsjegyek akkor is tovább játszanak, ha azokra már egy vagy több nyeremény esett,
MERT e sorsjegyek 70 éven át játszanak és kaucióként is letehető bárhol.
MERT az összes létező sorsjegyek közül a legjobb játékkerve ennek van és
NERT legnagyobb főnyereménye

2004

EGY MILLIÓ KORONA.

Húzások: minden év február 25-én, április 25-én, június 25-én, augusztus 25-én, október 25-én és december 27-én

Részletre:

egy darab	10	havi részletre	havi	16	—	korona
•	11	•	•	15	—	•
•	15	•	•	11	—	•
•	17	•	•	10	—	•
•	19	•	•	9	—	•
•	23	•	•	7 50	—	•
•	25	•	•	7	—	•
•	30	•	•	6	—	•

vagy letéve 30 — K foglaló lefűzetése után legolcsóbb kamatra. A nyeremények azonnal a vévét illetik.

Kapható a

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részv.-Társ.-nál
Mátyás király-tér 7. szám alatt.

Uj és egyszer használt zsákok, ponyvák, kévekötel, amerikai manillazsineg kölcsön és eladás kartellen kívül.

2578

NAGEL ADOLF BUDAPEST, V., Arany János-u. 10. Táviratcim Nagela. :: Telefon 35—92.

KLINGER HENRIK

Gyártelepek: Első magyar vitorlavázon-, len- és jutaárugyár Pozsonyban. Házi-ipar-vállalat Liptószentmiklóson. Székely szövőgyár és házi ipar-vállalat Sepsiszentgyörgyön.

Raktár:

Budapest, V., Szabadság-tér II. sz.

Ajánlja készítményeit, u. m.

lisztes, korpa- és gabona-ZSÁKOKAT

lenből, kenderből és jutából, varrással vagy varrás nélkül. Továbbá vízmentes ponyvákat gépekre és kazlakra, nyers szekér- és repceponyvákat, nyers- és ruggantázott kender-tömlőket, vízvedreket, vízmentes lótakarókat, vászon-sátrakat, esőköpenyeket, stb.

Mintákat kívánatra ingyen és bérmentve küldök.

2580

Tenyész állat eladás.

Birtokbérbeadás folytán önkéntes árverésen eladásra kerülnek az alább felsorolt

szarvasmarhák.

I. Magyar-erdélyi fajtaból mintegy:

60 drb. különböző-korú fejős tehén borjuval. 30 drb. fiatal tehén borju nélkül. 60 drb. 1—3 éves üsző. 40 drb. 1—3 éves tinó.

II. Vöröstarka fajtaból mintegy:

20 drb. különböző-korú tehén. 30 drb. 1—3 éves üsző és ökör.

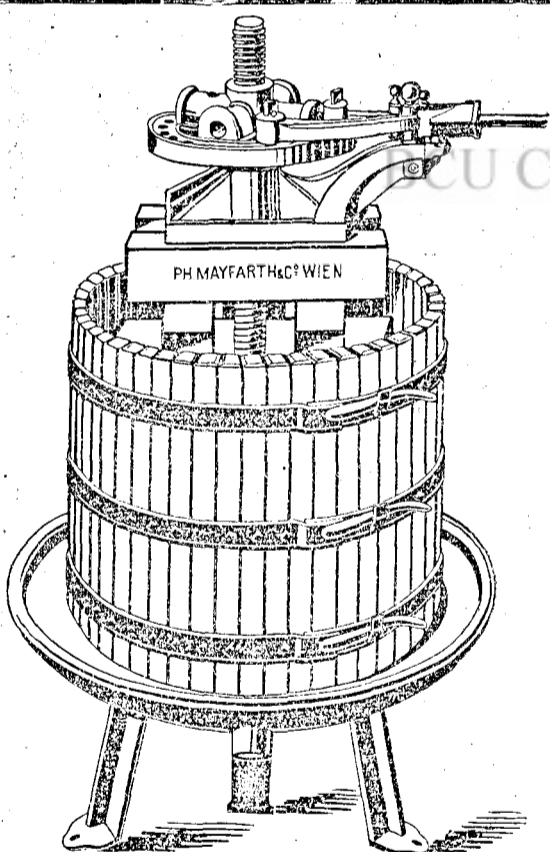
Az árverés Maroshévízen (Maros-Tordam.) a máv. állomás közelében levő Maroshid melletti majorban f. évi augusztus hó 1-én d. e. 10 órától kezdődőleg lesz megtartva.

Az állatok kikiáltási áron alól nem adatnak el. Mindennemű felvilágosítással készséggel szolgál:

„Urmánecz Jeromos maroshévízi gazdasága“

Maroshéviz.

2607

Legmodernebbül berendezett gyári intézetünk 40 év óta áll a legelső helyen az összes présgépek között és a legjobb hírnévnek örvend.

Kérjen különleges képes árjegyzékét (309. sz.) a bor- és gyümölcsprésekről, teljes szüretelési berendezésekről, u. m. víznyomású prés, gyümölcs- és szőlőmalmok, szőlőzúzók és bogozók stb.

Több mint 680 éremmel és első díjjal kitüntetve.

PH. MAYFARTH & Co.

Wien, II. Taborstrasse 71.

Képviseleők kerestetnek.

2586

Orpington fajtojások.

A kolozsvári állatképzésen első díjjal díjazott

Orpington-törzs fajtojások eladó.

1 drb. 60 fillér.

Erzsébet-út 13. szám.

RÖCK ISTVÁN gépgyára

BUDAPEST, I., Budafoki-út.

Gyártmányok:

Álló és fekvő gőzgépek bármily nagyságban.
Langen & Wolf rendszerű gázgenerátorok és gázgépek szívó-, világító- és kohó-gázüzem számára.
Lokomobilok, szabad. Bánó-féle és más rendszerű gőzkazánok különböző nagyságban és rendszerben.
Szivattyúk Worthington és egyéb rendszerek szerint.
Hűtőtelepek és jéggyárak.
Gépbereendezések malmok, téglagyárak, olajgyárak és kékfestő-gyárak részére.
Hydraulikus sajtók különböző nagyságban.
Borsajtók és szőlőzúzók.

2010